

Паралелі жыцця: Да 140-годдзя беларускіх песняроў

ЯНКА КУПАЛА (1882–1942)

ЯКУБ КОЛАС (1882–1956)

7 ліпеня 1882 г.	На хутары Вязінка паблізу ад Радашковіч Мінскага павета (цяпер Маладзечанскі раён Мінскай вобласці) у сям'і шляхцічаў Дамініка Ануфрыевіча і Бянігны Іванаўны (у дзявоцтве Валасевіч) нараджаецца сын Янка (Іван Дамінікавіч Луцэвіч). Першыя згадкі пра Луцэвічаў датуюцца XVII стагоддзем: тады дзед паэта арандаваў у найбагацейшага літоўскага роду Радзівілаў зямлю. Расплачвацца за яе прыйшлося Дамініку Ануфрыевічу, які, хоць і належаў да прывілеяванага саслоўя, па факце быў звычайным селянінам. На жаль, ужо ніколі больш Я.Купала ў родны кут не вернецца	3 лістапада 1882 г.	У паселішчы Акінчыцы Мінскага павета у сям'і сялян Міцкевічаў з вёскі Мікалаеўшчына (зараз у 12 км ад Стоўбцаў) - Міхала Казіміравіча і Ганны Юр'еўны (у дзявоцтве - Лёсік) - нараджаецца сын Кастусь (Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч) Бацька быў лясніком у радзівілаўскіх уладаннях, маці — займалася гаспадаркай Значны ўплыў на Кастуса аказаў дзядзька па бацьку — Антось, ён абудзіў у падлетку цікавасць да літаратуры. Кастусь сам навучыўся рускай грамаце.
1883–1889 гг.	Сям'я беззямельнага арандатара Луцэвіча вымушана пераязджаць з месца на месца ў пошуках лепшага	1890–1904 гг.	Сям'я Міцкевічаў жыве у лесніковай сядзібе Альбуць, недалёка ад Мікалаеўшчыны. Дзве зімы Кастуся разам

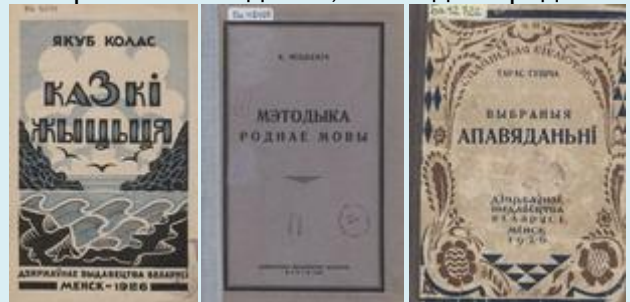
	лёсу.		са старэйшымі братамі навучаў хлопчык-дарэктар.
1889–1891 гг.	Вучыцца ў двухкласным народным вучылішчы ў вёсцы Сенніца, пазней - у прыватнага настаўніка («дарэктара»).	1892–1894 гг.	Вучыцца ў народным вучылішчы ў Мікалаеўшчыны
1890 г.	У красавіку сям'я пераязджае ў Мінск, дзе Янка працягвае вучобу	1894 г.	У 12 гадкоў піша свой першы верш «Вясна».
1897 г.	За адзін год сканчвае Беларускае двухкласнае народнае вучылішча	1895–1897 гг.	Першы пражэктны твор - этнаграфічны нарыс «Наша сяло. Людзі. Што робіцца ў сяле». У рукапісы пасля загалоўка рукой аўтара зроблена пазнака «Запісаў Кастусь Лапаць». Гэта першы псеўданім пісьменніка.
1902 г.	Я. Купала перажывае вялікую драму: смерць бацькі, брата і дзвюх сяцёр. Увесь цяжар падтрымання сям'і кладзецца на плечы будучага паэта.	1898–1902 гг.	Гады вучобы ў Нясвіжскай настаўніцкай семінарыі.
1903–1904 гг.	Працуе прыватным настаўнікам, пісарам. У маёнтку Селішча напісаны першы верш, прысвечаны сястры. Друкуе вершы на польскай мове ў часопісе і падпісвае ініцыяламі «І.Л.» і псеўданімам «К-а». У ліпені 1904 г. піша адзін з першых вершаў на роднай мове - «Мая доля»	1902–1905 гг.	Працуе настаўнікам у вёсцы Люсіна і Пінкавічы
1905–1906 гг.	15 мая 1905 г. у мінскай газеце "Северо-Западный край" публікуецца першы верш на беларускай мове «Мужык», які становіцца кропкай адліку літаратурнай дзейнасці паэта. 3 гэтага ж часу Іван Луцэвіч выкарыстоўвае псеўданім Янук Купала . Напісаны вершы «Хлеб», «Зашумеў лес разгуканы», «Спрасоння», «Што ты спіш?», «Там», «Пойдзем»; паэмы «Нікому», «Зімою», «Адвечная песня», у якіх паэт выступае абаронцам прыгнечанага сялянства.	1906 г.	У студзені ў якасці пакарання за грамадскую дзейнасць пераведзены ў Верхменское народнае вучылішча (цяпер Смалявіцкі раён). 9-10 ліпеня бярэ актыўны ўдзел у нелегальным настаўніцкім з'ездзе, які адбыўся ў вёсцы Мікалаеўшчына. 1 верасня ў газеце «Наша Доля» быў апублікаваны верш паэта пад псеўданімам "Якуб Колас" "Наш родны край"
1905–1906 гг.	Працуе ў маёнтку Сёмкава Мінскага павета, у Яхімоўшчыне Вілейскага павета і маёнтку Дольны Сноў Наваградскага павета.	1906–1907 гг.	Зіму жыве ў родных на хутары Смольня, дзе без афіцыйнага дазволу адкрывае прыватную школу. Пачынае складаць навучальны дапаможнік «Іншыя чытанне для дзяцей беларусаў». У газеце «Наша Ніва» пад псеўданімам «Дзядзька Кастусь» з'яўляецца артыкул Якуба Коласа "Беларуская народная школа", прысвечаная беларускай мове.
1907 г.	11 траўня ў газеце «Наша ніва» публікуецца верш	1907 г.	Часова працуе ў Вільні загадчыкам літаддзелам

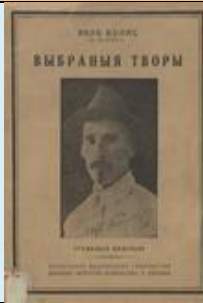
	"Касцу", якое стала першым выступам Купалы ў беларускамоўным друку. 3 ліпеня па верасень у «Нашай ніве» з'яўляюцца новыя творы: «Лета», «Ці гэта многа ?!», «Вучыся ...», «Былі Ў бацькі Тры сыны ...» і інш.		газеты газете «Наша ніва
1908 г.	 У пецярбургскай выдавецкай суполцы «Загляне сонца і ў наша аконца» выдаецца першая кніга вершаў паэта "Жалейка" Царскія ўлады Расіі за крамольнасць думак двойчы канфіскоўвалі тыраж кнігі. 5 лістапада распачата справа аб забароне "Жалейкі". Восенню Я.Купала кідае работу на бровары і едзе ў Вільню, дзе працуе ў рэдакцыі «Наша ніва» і ў бібліятэцы Б.Л. Данілавіча «Веды».	1908–1910 гг.	15 верасня 1908 г. асуджаны на 3 гады турэмнага зняволення паводле абвінавачання ў актыўных дзеяннях, накіраваных на выкананне праграмы Усерасійскага саюза настаўнікаў. У Мінскім астрозе піша вершы «Мужык», «Покліч», «У астрозе», «Сахней Марна я ў астрозе», «Пісьмо в е астрога», «У астрозе вясной», "Турэмная камера", частка якіх друкуецца ў газеце "Наша ніва »за 1908-1911 гг. і размешчана ў першай кнізе паэта "Песні-жальбы" (1910).
1909 г.	Кастрычнік - лістапад. Пакідае дзейнасць у рэдакцыі «Нашай нівы», едзе ў маёнтak Бенін Навагрудскага павета Мінскай губерні, дзе працуе каля 2 месяцаў. Вярнуўшыся ў Вільню, аказваецца без працы. Піша паэмы «У Піліпаўку» і «За што?».	1909 г.	У выдавецтве «Загляне сонца і ў наша аконца» выдаецца “Другое чытанне для дзяцей беларусаў”
1910–1911 гг.	 Друкуецца другі збор вершаў “Гусяр” і драматычная паэма “Адвечная песня”. У гэты ж год з творамі Я.Купалы і Я. Коласа знаёміцца М. Горкі. “У Беларусі ёсць два паэты: Я.Купала і Я. Колас.... Проста пішуць так, ласкава, сумна, шчыра. Нашым бы трохі гэтых якасцей”.	1910–1911 гг.	У Вільні выходзіць першы зборнік вершаў паэта "Песні жальбы". У сакавіку - траўні паэт піша аповяд у вершах «Як дзядзька ездзіў у Вільню і Што ён там бачыў», які становіцца пачаткам працы над паэмай «Новая зямля». 3 лістапада па люты 1912 г. застаецца без месца працы, жыве ў мястэчку Лунінец Пінскага павета ў свайго сябра У. Філіповіча, дае платныя ўрокі дзецям чыгуначнікаў. Пачынае працу над ліра-эпічнымі паэмамі «Новая зямля» і "Сымон-музыка".

1912 г.	 У жніўні прыезджае ў вёску Мікалаеўшчына і хутар Смольня, дзе ўпершыню сустракаецца з Якубам Коласам. Увосень, пасля заканчэння агульнаадукацыйных курсаў Чарняева, Я. Купала вяртаецца ў Вільню і пачынае працаваць у рэдакцыі газеты «Наша ніва». У канцы года ў Пецяярбургу выходзіць драматычная паэма Я. Купалы "Сон на кургане" 3 чэрвеня ў Акопах (хутар, дзе жыла маці паэта) завершана п'еса «Паўлінка».	1912 г.	 Паэт скончвае паэму «Сымон-музыка». У Вільні друкуецца кніга прозы "Апавяданні"
1913 г.	27 студзеня п'еса «Паўлінка» упершыню пастаўлена ў Вільні Беларускім музычна-драматычным гуртком. Другі раз камедыя паказана ў лютым у Пецяярбургу Беларускім навукова-літаратурным гуртком студэнтаў. Ролу Паўлінкі выконвала Мядзёлка. 15 жніўня "Паўлінка" пастаўлена ў Радашковічах Мінскім беларускім артыстычным гуртком пад кіраўніцтвам Ф. Ждановіча.	1913 г.	У чэрвені ажаніўся з настаўніцай Марыей Дзмітрыеўнай Каменскай, з якой пражыў разам больш за 30 гадоў.
1913–1914 гг.	 Жыве у Вільне і працуе ў газеце «Наша ніва». У Пецяярбурзе друкуюцца збор вершаў "Шляхам жыцця" (1913) і камедыя "Паўлінка" У чэрвені 1913 г. заканчвае паэму "Бандароўна", у ліпені – "Магілу льва" і "Яна і я", у верасне – жарт "Прымакі" і драму "Раскіданае гняздо" Пад рэдакцыяй Купалы выдаецца збор вершаў М. Багдановіча «Вянок».	1913–1914 гг.	1913 годзе - у Пецяярбургу выдаюцца апавяданні «Тоўстае палена» і «Нёманаў дар», вершаваныя апавяданні «Прапаў чалавек» і «Батрак». 1914 г. - у Вільні выдаецца другі зборнік апавяданняў "Родныя з'ява"
1915 г.	У студзені часовы камітэт па справах друку ў Вільні ўзбуджае судовую справу супраць Я. Купалы - рэдактара "Нашай нівы" - за публікацыю ў газеце артыкула «Думкі», дзе аўтар раскрывае драпежніцкі характар вайны. У жніўні Я. Купала пакідае Вільню. У верасні едзе ў Маскву і паступае ў Народны ўніверсітэт ім. А.Л. Шаняўскага.	1915 г.	Якуб Колас разам з сям'ёй эвакуіруецца ў Маскоўскую губерню, дзе мабілізаваны на вайсковую службу і знаходзіцца ў Маскве, Пермі, затым адпраўляецца на Румынскі фронт.
1916–1917 гг.	23 студзеня 1916 г. ажаніўся а на Ўладзіславе	1916 г.	Заканчвае п'есу «Антось Лата».

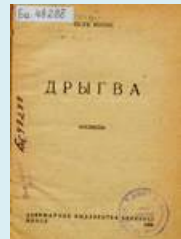
	Францаўне Станкевіч. У студзені заклікаецца ў царскую армію. У Смаленску сустракае Кастрычніцкую рэвалюцыю. У перыяд з 1916 і да восені 1918 году не піша ніводнага верша		
1919 г.	Пасля абвяшчэння БССР 21 студзеня пераязджае ў Мінск. Працуе ў Народным камісарыяце асветы БССР. У Маскве выходзіць першы ў перакладзе на рускую мову зборнік «Избранные стихи». У Вільні выдаецца драма «Раскіданае гняздо». Перакладае на беларускую мову «Слова пра паход Ігараў». Нещабавк твор з'яўляецца ў друку.		
20-е гг.	Працуе загадчыкам бібліятэкі пры «Беларускай Хатцы», рэдагуе часопіс "Рунь" (1920 года) і «Вольны сцяг" (1920-1922). У перыяд 1920-1922 цяжка хварэе, паправіўшыся, зноў вяртаецца да актыўнай грамадскай і літаратурнай дзейнасці. З пачатку 1921 г. - намеснік загадчыка літаратурна-выдавецкім аддзелам Наркамасветы БССР, уваходзіць у склад акадэмічнай камісіі Акадэмічнага цэнтра Наркамасветы БССР па складанні і апрацоўцы беларускай тэрміналогіі, член навукова-рэдакцыйнай калегіі Наркамасветы БССР, якая разглядае прадстаўленыя да друку творы; адзін з ініцыятараў стварэння Беларускага драматычнага тэатра (1920 года), БДУ (1921), Інбелкульта (з 1922 - яго сапраўдны член). Неаднаразова падвяргаецца рэпрэсіям: ужо ў 1921 г. на паэта накладаецца хатні арышт і канфіскауюцца рукапісы, а з другой паловы 1920-х гг. адкрыта абвінавачваецца ў так званай Нацдэмаўшчыне. Першым беларускім дзяржаўным тэатрам пастаўлена п'еса «Паўлінка». Перакладае на беларускую мову «Інтэрнацыянал» і лібрэта оперы «Галька» С. Манюшкі, робіць паэтычны пераклад «Слова пра паход Ігараў».	20-е гг.	У 1921 г. Вяртаецца ў Мінск. Супрацоўнік навукова-тэрміналагічнай камісіі Народнага камісарыята асветы, літаратурнай камісіі па зборы вуснай народнай творчасці Інбелкульта, выкладае ў Беларускай педагагічным тэхнікуме, чытае лекцыі па граматыцы і методыцы выкладання беларускай мовы на настаўніцкіх курсах у Слуцку, працуе выкладчыкам беларускай мовы ў БДУ. Вельмі плённы перыяд у жыцці, службовай і літаратурнай дзейнасці. Выдаецца зборнік аповяданняў «Казкі жыцця» (Коўна, 1921), другі зборнік вершаў «Водгулле» (Мінск, 1922), выходзяць асобнымі выданнямі паэма "Новая зямля" (Мінск, 1923), повесць “ У палесскай глушы” (Вільня, 1923).

1925 г.	Выходзіць у друку зборнік вершаў «Спадчына» (1922). 15 мая ў сувязі з 20-годдзем творчай дзейнасці ўрад БССР прысвойвае Янку Купалу званне народнага паэта БССР. У гэтым жа годзе выходзіць зборнік вершаў «Безназоўнае». Друкуецца 1 том «Збору твораў» Янкі Купалы, у склад якога уваходзяць «Жалейка», «Гусляр». 	1925 г.	Заканчвае перапрацоўку паэмы "Сымон-музыка" (1911-1925), якая ўпершыню публікуецца поўнасцю асобнай кнігай. Выходзіць п'еса «Забастоўшчыкі», зборнікі апавяданняў "Першыя крокі", «Крок за крокам», «На рубяжы» і «У ціхай Вадзім», пачалася аповесць «На прасторах жыцця».
1926 г.	 Выходзіць другі том «Збор твораў» («Шляхам жыцця») і трэці том («Раскіданае гняздо», «Тутэйшыя», «Паўлінка», «Прымакі»). З'яўляюцца ў друку зборнік "Аповяданні вяршам" (кнігі 1 і 2) і паэма «Магіла льва». А ў творчасці паэта ўсё больш узмацняецца трагічны разлад паміж надзеямі і спадзяваннямі і савецкай рэчаіснасцю. 	1926 г.	Грамадскасць рэспублікі адзначае 20-гадовы юбілей творчай дзейнасці Якуба Коласа. 18 кастрычніка ўрад БССР прысвойвае Я. Коласу званне "Народны паэт БССР". Скончана аповесць «На прасторах жыцця», апублікаваная ў аднайменным зборніку апавяданняў. Пачынае п'есу «Вайна вайне». Перавыдаецца кніга навел «Казкі жыцця», выдаюцца "Выбраныя апавяданні", «Методыка роднае мовы».
1927 г.	У красавіку бярэ ўдзел у рабоце VIII Усебеларускага з'езда Саветаў. Абіраецца кандыдатам у члены Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР. У жніўні - верасні знаходзіцца на лячэнні ў горадзе	1927 г.	Заканчвае аповесць «У глыбі Палесся», распачату ў 1924 г., якая надрукавана асобнай кнігай. У Вільні выходзіць юбілейнае выданне "Выбраныя творы".

	Карлавы Вары (Чэхаславакія). У чэхаславацкай друку з'яўляецца некалькі вершаў паэта .		 	
1928 г.	Абіраецца правадзейным членам Акадэміі навук БССР. Выходзяць чацвёрты і пяты тамы «Збароў твораў».	1928 г.	 Абіраецца правадзейным членам Акадэміі навук БССР. Выходзіць у двух выпусках першы том «Збароў твораў» . Асобным выданнем для дзяцей выходзяць беларускія народныя казкі «Воўк-дурань», «Два маразы», «Леў і воўк», "Як пеўнік ратаваў Курачкэ" ў апрацоўцы Я. Коласа. Другім выданнем выпушчаныя паэма "Сымон-музыка", зборнікі апавяданняў "На прасторах жыцця", «На рубяжы» і «Крок за крокам». Трэцім выданнем выходзяць аповесць «У палескай глушы», зборнікі апавяданняў "Казкі жыцця" і "У ціхай Вадзім». У перакладзе на польскую мову публікуецца аповесць «На прасторах жыцця».	
1929 г.	Абіраецца правадзейным членам Акадэміі навук УССР. Публікуюцца ў часопісе "Полымя" дарэвалюцыйныя вершы Купалы.	1929 г.	 Я. Колас абраны членам Прэзідыума і віцэ-прэзідэнтам Акадэміі навук УССР. Выдаецца другі том «Збароў твораў» Выходят народныя сказкі для дзяцей «Зайчыкі», «Пчала і шэршань» в апрацоўцы Я. Коласа.	
1930 г.	Травень. Адзначаецца 25-гадовы юбілей літаратурнай дзейнасці Я. Купалы. Народны камісарыят асветы БССР у гонар 25-гадовага юбілею паэта засноўвае 2 стыпендыі імя Я. Купалы: адну - на літаратурным	1930 г.	Асобным выданнем выходзіць аповесць «На прасторах жыцця», другім выданнем выпушчана аповесць «У глыбі Палесся». Пачата аповесць «Адшчапенец».	

	аддзяленні педфака БДУ, іншую - у Мінскім педтэхнікуме. Беларускае дзяржаўнае выдавецтва вылучае адну стыпендыю імя Я. Купалы на літаратурным аддзяленні педфака БДУ, дзяржаўнае выдавецтва РСФСР - дзве стыпендыі ў Маскоўскім дзяржаўным універсітэце. Але ж ужо ўлетку ў партыйным органе - газеце "Звязда" з'яўляецца артыкул Л. Бэндэ «Шлях паэта», дзе Я. Купала аб'яўляецца ідыёлагам "буржуазнага нацыянал-адраджэнства". Родных паэта раскулачваюць і ледзь не высылаюць на Поўнач. Летам таго ж года Купалу выклікаюць у Дзяржаўнае палітычнае ўпраўленне (ДПУ), каб дапытаць па сфабрыкаванай справе «Саюза вызвалення Беларусі», прыпісаць яму кіраўніцтва гэтай міфічнай арганізацыяй. У лістападзе паэт зноў дае паказанні ў ГПУ. Вядзе ён сябе падчас допытаў можна і высакародна - гэта адзначаюць нават следчыя, адхіляе ўсе абвінавачванні ў адрас сябе і іншых. Цяжкі псіхалагічны стан паэта ў выніку гэтых падзей прыводзіць да таго, што 20 лістапада Я. Купала здзяйсняе спробу самагубства, але яго ўдаецца ўратаваць. Калі Купалу ўсё ж такі перавялі на хатняе лячэнне, да яго ў госці прыйшоў сябра, тады ўжо пазбаўлены пасады прэзідэнта АН БССР Усевалад Ігнатоўскі. Гэтая сустрэча стала апошняй. Па адной з версій, усе абвінавачванні, раней адрасаваныя Купалу, у НКВС перавялі на Ігнатоўскага. Снежань. Публікуецца ў "Звяздзе" "пакаянны" ліст, у якім паэт вымушаны прызнацца ў «памылках» і «шкодных поглядах», абяцае парваць з «кулацкім нацыяналістычным рухам» і «аддаць усе свае сілы сацыялістычнаму будаўніцтву». Гэтыя абставіны канчаткова зламлі паэта. З гэтага часу ўсе творы Я.Купалы падвяргаюцца жорсткай цензуры, а жыццё знаходзіцца пад пільнай увагай ДПУ.		Восенню 1930г арыштаваныя Я. Колас і Я. Купала, ад якіх патрабуюць публікацыі лістоў з прызнаннем сваіх памылак і абяцаннем не паўтараць іх. Такі ліст ад 30 лістапада 1930 г. размяшчаецца ў друку Я. Коласам. У лісце ён прызнае свае «памылкі» і сваё «ўдзел» у контррэвалюцыйнай рабоце, дае прысяжнае абяцанне парваць з беларускім нацыянал-дэмакратызмам і працаваць на карысць пралетарыяту і сацыялістычнага грамадства. Ёсць здагадка, што такі ліст паэт піша пасля «гутаркі» ў ГПУ БССР.
1932 г.	10 верасня грамадскасць Беларусі адзначае 50-годдовы юбілей Янкі Купалы.	1932 г.	3 лістапада грамадскасць адзначае 50-гадовы юбілей паэта і пісьменніка.

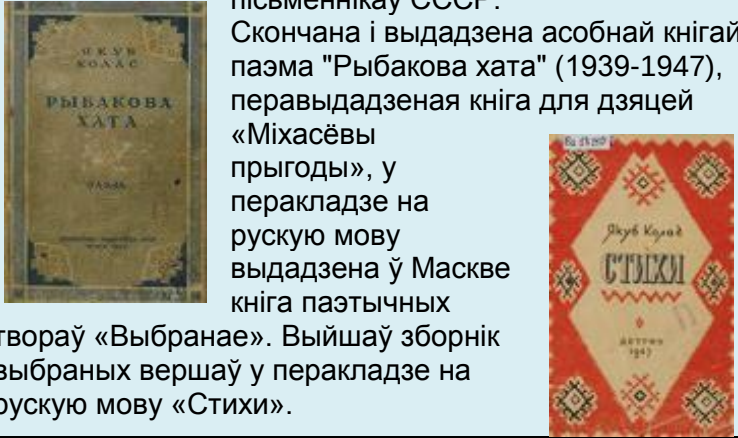
30-е гг.	 У 1930-я г. творы Купалы падвергліся значнай цэнзурнай праўцы, у тым ліку вершы са зборнікаў «Жалейка» і «Гусляр». Выходзяць кніга паэм "За што?" («Курган», «Бандароўна», «Сват» інш.); зборнікі вершаў «Адцвітанне» (1930), «Песня-байка» (1930); "Сборник стихов» (1930) на рускай мове; другое выданне 2-га тома "Збараў твораў» (1931); 6-ы том і другое выданне 3-га тома "Збар твораў» (1932); паэма «Над ракою Арэсай" на беларускай і рускай мовах (1933).	1932 -1933 гг.	 Выходзіць асобным выданнем аповесць «Адшчапенец» (1932). Піша аповесць «Дрыгва» (1933).
1934 г.	У жніўні паэт прымае ўдзел у I Усесаюзным з'ездзе пісьменнікаў СССР у Смаленску. У верасні на заключным пасяджэнні I Усесаюзнага з'езда пісьменнікаў Я. Купала абіраецца членам Праўлення Саюза пісьменнікаў СССР. Бярэ ўдзел у працы I Пленума праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў, выбранага на I Усесаюзным з'ездзе пісьменнікаў.	1934 г.	Якуб Колас абіраецца членам праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР. Жнівень. Прымае ўдзел у рабоце I Усесаюзнага з'езда пісьменнікаў СССР у Смаленску. Выходзіць асобным выданнем аповесць «Дрыгва» на беларускай і рускай мовах.
1935 г.	У студзені бярэ ўдзел у якасці дэлегата ў рабоце XI Усебеларускага з'езда Саветаў. Абраны ў склад Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР і дэлегатом з рашаючым голасам на VII з'езд Саветаў Саюза ССР. 29 студзеня - 6 лютага ўдзельнічае ў рабоце VII з'езда Саветаў. У сакавіку бярэ ўдзел у працы II Пленума праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР (Масква). 11 ліпеня. Узнагароджаны ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР. Кастрычнік. З дэлегацыяй савецкіх пісьменнікаў наведвае Чэхаславакію і выступае ў Празскім універсітэце з чытаннем сваіх вершаў. У чэшскай перыядычным друку з'яўляюцца пераклады твораў паэта. 11 снежня адзначаецца 30-гадовы юбілей літаратурнай дзейнасці Я. Купалы.	1935 г.	 У якасці дэлегата бярэ ўдзел у рабоце XI Усебеларускага з'езда Саветаў. Абраны ў склад Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР і дэлегатом на VII з'езд Саветаў Саюза ССР. 29 студзеня - 6 лютага ўдзельнічае ў рабоце VII з'езда Саветаў. Выдадзена кніга для дзяцей «Міхасёвы прыгоды», зборнік апавяданняў "Вибранные творы". Выйшла 2-е выданне аповесці «Дрыгва». У перакладзе на рускую мову выдадзены зборнік «Вибранные вершы».

	У «Школьнай серыі» выходзіць зборнік вершаў "Выбраныя творы"; ў перакладзе на польскую і літоўскую мовы асобнымі выданнямі выходзіць паэма "Над ракою Арэсай».		
1936 г.	Сакавік. Абіраецца членам Пушкінскага камітэта БССР па правядзенні 100-й гадавіны з дня смерці А.С. Пушкіна. Перакладае на беларускую мову паэму А.С. Пушкіна «Медны коннік». Лістапад. У якасці дэлегата бярэ ўдзел у рабоце Надзвычайнага XII з'езда Саветаў БССР. Абіраецца ў склад рэдакцыйнай камісіі для канчатковага ўстановы тэксту Канстытуцыі БССР. Прымае ўдзел у якасці дэлегата у працы VIII Надзвычайнага з'езда Саветаў Саюза ССР. Выходзіць зборнік вершаў «Песня будаўніцтву», «Выбраныя творы», т. 2, "Над ракою Арэсай" (3-е выданне), камедыя «Прымакі». У перакладзе на рускую мову выходзіць зборнік вершаў «Под новым солнцем» (Масква), у перакладзе на ўкраінскую мову - паэма "Над ракою Арэсай» (Кіеў). На ўсесаюзным конкурсе на лепшую песню, абвешчаным газетай "Правда", Я. Купалу прысуджаецца другая прэмія за песню «Выпраўляла маці сына».	1936 г.	Адзначаецца 30-гадовы юбілей літаратурнай дзейнасці Якуба Коласа. Выдадзены 1-й том «Збораў твораў» паэта, у які ўвайшлі вершы і паэмы, напісаныя з 1904 па 1935 год. 3-м выданнем выходзіць апавесць «Дрыгва». Выдадзена кніга ў вершах для дзяцей малодшага ўзросту «Савось-распуснік». У перакладзе на польскую і габрэйскі мовы выдадзена ў Мінску апавесць «Дрыгва».
1937 г.	Над паэтам у чарговы раз навісла пагроза арышту : яго імя апынулася ў спісе намечаных ахвяр, але арышту атрымалася пазбегнуць. Люты. Ёдзельнічае ў рабоце IV Пленума праўлення Саюза пісьменнікаў СССР (Масква), прысвечанага 100-годдзю з дня смерці А.С. Пушкіна. Снежань. Прымае ўдзел у працы V Пленума праўлення Саюза пісьменнікаў СССР (Тбілісі), прысвечанага святкаванню 750-годдзя паэмы «Віцязь у тыгровай шкуры» Шота Руставелі. Гэтаму выбітнаму паэту прысвячае верш «Сонечнаму Шота Руставелі». Выходзіць зборнік вершаў «Беларусі ардэнаноснай» - своеасаблівая анталогія творчасці паэта савецкага часу, "Выбраныя творы", т. 3, паэма "Над ракою Арэсай» (4-е выданне), зборнік для дзяцей «Хлопчык і лётчык» і перакладзеная Купалам на беларускую мову	1937 г.	Выдаецца кніга вершаў "Нашы дні" Да 100-годдзя з дня смерці А.С. Пушкіна піша артыкул пра ўплыў Пушкіна на паэзію народаў СССР Люты. Прымае ўдзел у рабоце IV Пленума праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР (Масква), прысвечанага 100-годдзю з дня смерці А.С. Пушкіна. Беларускім дзяржаўным тэатрам імя Якуба Коласа (БДТ-II, г. Віцебск) ставіцца п'еса «У пушча Палесся», напісаная на сюжэт уласнай апавесці Дрыгва» . Выдадзены "Выбраныя Апавяданні". 2-м выданнем выйшла кніга паэта для дзяцей «Міхасёвы прыгоды». 4-м выданнем перавыдадзеная апавесць «Дрыгва»

	паэма А.С. Пушкіна «Медны коннік».			
1938 г.		Асобным выданнем выйшаў пераклад Янкі Купалы «Слова пра паход Ігараў» у пражайчым і вершаваным варыянтах.	1938 г.	 Скончана і апублікавана асобным выданнем драма «Вайна вайне» (1926-1938). П'еса выдадзеная таксама ў перакладзе на рускую мову. Выдадзены зборнік вершаў "Выбраныя творы". Асобнай кнігай выходзіць для дзяцей малодшага ўзросту казка ў вершах «Рак-вусач».
1939 г.	31 студзеня Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР за выдатныя заслугі ў развіцці савецкай літаратуры ўзнагароджае Я. Купалу ордэнам Леніна. Сакавік. Выйшаў «Кабзар» Т. Шаўчэнкі ў перакладзе на беларускую мову пад рэдакцыяй Я. Купалы і Я. Коласа. Травень. Прымае ўдзел у юбілейным Пленуме Саюза пісьменнікаў СССР (Кіеў), прысвечаным 125-годдзю з дня нараджэння Тараса Шаўчэнкі. Чытае верш Тараса Шаўчэнкі «Заповіт» у сваім перакладзе на беларускую мову. Сентябрь. Прымае ўдзел у святкаванні ў Ерэване 1000-годдзя армянскага народнага эпасу «Давід Сосунский», дзе выступае з прамовай на ўрачыстым пасяджэнні. Кастрычнік. У складзе беларускай савецкай дэлегацыі вітае Народны сход Заходняй Беларусі ў Беластоку. Снежань. Абіраецца дэпутатам Мінскага гарадскога Савета. Піша цыкл вершаў «На заходнебеларускія матывы»; паэму «Тарасова доля» і інш., перакладае паэму Тараса Шаўчэнкі «Кацярына» і шэраг яго твораў		1939 г.	За выдатныя заслугі ў развіцці савецкай літаратуры Я. Колас узнагароджаны ордэнам Леніна. Сакавік. Удзельнічае ў складзе дэлегацыі ад Беларусі для прывітання VIII з'езду партыі. Сакавік. Выйшаў «Кабзар» Т. Шаўчэнкі ў перакладзе на беларускую мову пад рэдакцыяй Я. Купалы і Я. Коласа. Восенню 1939 г. пачынае пісаць паэму "Рыбакова хата" (1939-1947). Выдадзены 3-ці том "Выбраныя творы". Выйшлі дзве кнігі для дзяцей: апавяданне «Каля заставы» і казка «Дзед І мядзведзь».

1940 г.	24 сакавіка абіраецца дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР ад Лідскай выбарчай акругі. Паэт прыехаў у Ліду, выступіў перад выбаршчыкамі, чытаў свае вершы і перадаў у дар бібліятэцы сваю кнігу “Над ракой Арэсай”, якая стала першай кнігай на беларускай мове ў фондах бібліятэкі. (Сёння Лідская ЦБ носіць імя вялікага песняра.) Красавік. Абіраецца членам Камітэта па Сталінскіх прэміях Лістапад. Выступае ў Маскве з прамовай на ўрачыстым вечары, прысвечаным 85-годдзю з дня смерці Адама Міцкевіча. 8 снежня. Грамадскасцю шырока адзначаецца 35-гадовы юбілей літаратурнай дзейнасці Я. Купалы.	1940 г.	24 сакавіка. Абіраецца ў Вярхоўны Савет БССР ад заходніх абласцей Беларусі. У газеце "Правда" ад 18 чэрвеня надрукаваны артыкул Я. Коласа пра М. Горкага «Чалавек вялікага сэрца». У серыі «Масавая бібліятэка» выходзіць зборнік выбранай прозы "Апавяданні". Выдаюцца зборнік вершаў для дзяцей «Вершы» і аповесць «Дрыгва».
1941 г.	15 сакавіка Я. Купалу Пастановай СНК прысуджаецца Сталінская прэмія першай ступені за кнігу вершаў «Ад сэрца» (1940). Травень. З дэлегацыяй беларускіх пісьменнікаў і вучоных наведвае Вільнюс з мэтай умацавання культурных сувязей брацкіх народаў. 14-15 чэрвеня бярэ ўдзел у працы Першага з'езда Саюза савецкіх пісьменнікаў Латвіі. Вялікая Айчынная вайна зашпела Я. Купалу ў Коўна. У першыя дні вайны ў Мінску згарэлі яго рукапісы і бібліятэка (звыш 15 тыс. кніг). 23 чэрвеня прыязджае ў Мінск, у сувязі з надыходам гітлераўскіх войскаў едзе ў Ляўкі, адтуль - на машыне ў Маскву, куды прыбывае 7 ліпеня. У верасні 1941 г. у газеце «Чырвоная зорка» з'яўляецца верш «Беларускім партызанам», які стаў сапраўдным гімнам партызанаў. 3 пачатку лістапада жыве ў рабочым пасёлку Печышча, паблізу Казані.	1941 г.	У выданні для дзяцей выходзіць зборнік апавяданняў «У старых дубах» і ўрывак з паэмы "Новая зямля" пад назвай «Начаткі». Чэрвень. Эвакуіруецца з Мінска. 24 чэрвеня ў газеце «Правда» апублікавана верш «Шалёнага пса - на ланцуг!» Верасень. Надрукавана зварот «На бітву, браты-беларусы!» У Маскве выходзіць першы зборнік вершаў, напісаных паэтам у пачатку Вялікай Айчыннай вайны ў перакладзе на рускую мову. У перакладзе на туркменскую мову выдаецца кніга "Выбраныя вершы". У час Вялікай Айчыннай вайны паэт жыў пад Масквой у Клязьме, Ташкенце, Маскве.

1942 г.	У чэрвені пераязджае ў Маскву, дзе 28 чэрвеня трагічна загінуў у гатэлі «Масква» пры нявысветленых абставінах (упаў ў лесвічны пралёт з 10-га паверха). Існуюць тры версіі трагедыі - няшчасны выпадак, самагубства і забойства. Ніякія дакументы аб гібелі паэта ніколі не былі рассакрэчаны. 1 ліпеня пахаваны на маскоўскіх Ваганькаўскіх могілках.. Письменник, які напярэдадні запрашаў сяброў на свй юбілей, не дажыў да яго 8 дзён... Пасля смерці Купалы выйшаў зборнік вершаў «Беларускім партызанам»		1942 г.	Сакавік. Апублікаваны зварот да беларускага народа "Да зброі, беларускі народ!" 4-5 красавіка выступае з прамовай на II Усеславянскім мітынг (Масква). Кастрычнік. Піша артыкул «Сеяць смерць нямецкай погані». Выходзіць зборнік вершаў «Адпомсцім» (Масква).	
1962 г 1972 г.	Урна с прахам паэта была перапахавана ў Мінску, на Вайсковых могілках, побач з магілай маці. У Мінску ўсталяваны помнік Янку Купалу да 90-годдзя народнага паэта. Помнік устаноўлены ў парку, які носіць імя паэта. На масіўным гранітным пастаменце стаіць постаць		1943 г.	За асаблівыя заслугі ў развіцці партызанскага руху ўзнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга. Скончаная і апублікаваная асобным выданнем паэма "Суд у лесе". Выходзіць новая кніга вершаў "Голас зямлі" (Масква).	
			1944 г.	7 студзеня. У адзначэнне 25-годдзя БССР і за дасягненні ў галіне навукі Якубу Коласу прысвоена званне заслужанага дзеяча БССР.	

	1945 г.	Вяртаецца ў Мінск пасля вызвалення горада.
	1946 г.	За творы, напісаныя ў час Вялікай Айчыннай вайны, прысуджана Сталінская прэмія першай ступені. У сувязі з 40-годдзем літаратурнай дзейнасці ўзнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Выходзіць асобным выданнем паэма «Адплата» і зборнік вершаў «Мой дом», зборнікі «Вершы», т. 1, «Паэмы», у які ўвайшлі «Новая зямля» і «Сымон-музыка». 6-м выданнем выходзіць апавесць «Дрыгва».
	1947 г.	Пленумам Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР зацверджаны членам сакратарыята Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР. Скончана і выдадзена асобнай кнігай паэма "Рыбакова хата" (1939-1947), перавыдадзеная кніга для дзяцей «Міхасёвы прыгоды», у перакладзе на рускую мову выдадзена ў Маскве кніга паэтычных твораў «Выбранае». Выйшаў зборнік выбраных вершаў у перакладзе на рускую мову «Стихи».
	1948 г.	У серыі «XXX год БССР, 1919-1949» выйшла кніга выбраных твораў «Вершы і паэмы».

		 У выданні для дзяцей друкуюцца зборнікі вершаў пра прыроду «Усход сонца» і «Выбраныя вершы». У перакладзе на рускую мову адной кнігай выдадзены аповесці «У палескай глушы», «У глыбі Палесся» і «Дрыгва» пад назвай «У палескай глушы». У бібліятэцы часопіса «Огонёк» на рускай мове выйшлі «Избранные стихи».
	1949 г.	Студзень. Да 30-годдзя Беларускай ССР узнагароджаны ордэнам Леніна. Красавік. Прысуджана Сталінская прэмія за паэму "Рыбакова хата". Абраны членам праўлення ССП Беларусі. Абраны членам Прэзідыума праўлення ССП Беларусі. Пачаў публікаваць першыя раздзелы трэцяй часткі трылогіі «На ростанях» у часопісе «Полымя» У друку з'яўляюцца выступленні паэта ў абарону міру
	1950 -1951г.	Сакавік. Абраны дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР. Чэрвень. Прымае ўдзел у рабоце пленума Савецкага камітэта абароны міру. Кастрычнік. Абіраецца ў Савецкі камітэт абароны міру. Выйшаў зборнік аповяданняў "Раніца жыцця".
	1952 г.	3 лістапада за выдатныя заслугі ў развіцці савецкай мастацкай літаратуры, у сувязі з 70-годдзем з дня нараджэння Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР узнагароджаны ордэнам Леніна. Выходзіць дакументальны кінаарыс «Народны паэт».
	1953 г.	Бярэ ўдзел у працы сесіі АН БССР, пераабіраецца віцэ-прэзідэнтам Акадэміі навук.
	1954 - 1956 г.	У апошнія гады паэт быў поўны трылогі за стан беларускай мовы. Але ж ён выказваў упэўненнасць і веру ў духоўнае Адраджэнне нацыі. Узнагароджаны пяццю ордэнамі Леніна, ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Двойчы лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР
	13.08. 1956 г.	Паэт памёр. Пахаваны на Вайсковых могілках.

	1972 г.	Сярод славутасцяў Мінска - вялікая скульптурная кампазіцыя на плошчы Якуба Коласа. Помнік народнаму паэту Якубу Коласу ўсталяваны ў Мінску ў 1972 годзе. Аўтары: скульптар Заір Азгур, архітэктары Ю. Градаў, Л. Левін і Г. Заборскі. У цэнтры скульптурнай кампазіцыі - фігура самога Якуба Коласа, паэт задуманна сядзіць на валуне. А побач з ім - героі яго твораў...
--	----------------	--

